

MESINIK

MESINDUSE INFOLEHT

nr 5 (97) oktoober 2016

 EML
EESTI MESINIKE LIIT

- Antu Rohtla. Mida tuleks muuta seadusandluses
- Ülo Lippa. Mee võltsimisest
- Evald Übi. Ühe pere 14 aastat
- Aleksander Kilk. Sloveenia – mesilaste ja mesinike maa
- Kim Flottum. Mesindamise 10 käsku

ESIMEHE VEERG

Maarahvas on ikka rääkinud sügisest kui tibude kokkulugemise ajast. Nõnda on ka mesinikel oktoobris paras aeg mesindushooajale põhiosas kriips alla tõmmata ja suvest kokkuvõttes teha. Saab mõõta nii kogutud meesaaki ja talvituma pandud mesilasperede arvu kui lihtsalt meelde tuletada mõnusaid suvepäevi ja -tunde mesilaste seltsis. Võib-olla jäävad mesiniku hinge kriipima ka mõned tegemata jäänud tööd, mis siis vaja järgmise aasta plaanidesse kirjutada.

Mesindusvõõrale inimesele võib tunduda, et nii mesilastele kui mesinikele on hilissügis ja talv üks mõnus puhkeaeg. Lihtne on ju ette kujutada, kuidas mesilased peavad tarudes meetoidul mõnusat talveuinakut. Mesinikud mõistagi arvatakse pühenduvat meepurkide eest suure rahahunniku kasseerimisele, et seejärel talvekülmade ja põhjamaise kaamose eest lõunamaa päikeselistele randadele lennata. Mesinik olla ja ratsa rikkaks saada on uhke ja hääl?

Agaga tegelikult? Mesinikut tuleb veel ühte ja teist teha, et mesilaspered kenasti talvevalmis saaksid ning tervete ja tugevatena kevadesse jõuaksid. Veel on vaja teha viimane sügisene varroatoositõrje, et varroalestad-vereimejad talvel vähem mesilasi kuraksid. Ja siis tuleb tarud nugise-, hiire- ja rahnikiindlaks kohendada, kasutades kas võrkude, plekkide või muude vahendite abi. Seejärel võib talv mesilasse tulla.

EMLi jaoks on tagasi vaadates möödunud suvesse ja varasügisessse mõnedki kenad märgid maha jäänud. Ühe tõhusama tegevusena peaks esile tooma eesti mett tutvustava ja propageeriva projekti. Selle raames

koostati, trükitati ja levitati üle Eesti kokku 25 000 väikestrukist "Mesi on hea". Selle brošüüri 30 leheküljel antakse hea ülevaade meest ja teistest mesindussaadustest ning nende erinevatest kasutamisevõimalustest. Lisaks loodi veebileht www.mesionhea.ee, mille kaudu jagatakse samasugust teavet meetarbijatele ja teistele huvilistele. Kindlasti on see EMLi projekt suureks abiks Eesti meetarbijate koolitamisel ja teadliku meetarbijamise suurendamisel, teenides nii kogu mesindussektori huve. See PRIA toe-

tusel tehtud projekt nõudis ka EMLilt osalist omapoolset rahastamist, kuid projekti tulemusena sündinud kasu mesinikele kaalub kulutused üles. Suur tänu EMLi juhatuse liikmele Andres Tamlale selle projekti tubli ja tulemusliku juhtimise eest!

Mesinike jaoks on hilissügis ja talv ka plaanide pidamise ja teiste tubaste tööde aeg. Saab järele mõelda, mis ja miks möödunud hooajal viltu läinud või tegemata jäänud, et siis järgmiseks kevadeks selge ja tõhus eduvaalem paika panna. EMLi algatusel ja kõigi mesindusorganisatsioonide koostöös peaks talvel valmima Eesti mesinduse arengukava 2017-2020 - kaugema visiooniga kuni 2025. aastani. Loomulikult ootame sealjuures kõigi aktiivsete

ja tulevikku vaatavate mesinike kaasamõtetlemist ja ettepanekuid. Ühelt poolt tuleb Eesti mesinduse arendamise plaane seades olla ettevaatavalt optimistlik, aga teisalt kogemuste ja reaalsete võimaluste põhjal ka vajalikul määral realistlik.

Mesinduse arengukava püstitab eesmärgid mesindussektorile endale, aga vajab kindlasti ka riigipoolset tingimuste loomist ja vajalikul määral toetust. Eelkõige tähendab see vajalike seadusandlike tingimuste loomist, samuti mesinduse arendustegevuse toetamist ja näiteks ka mesinikele otsetoetuse kehtestamist. Tuleb jõuda selleni, et ühiskond ja riiklikud ametkonnad tunnustaksid mesinduse olulist rolli nii maalähedast tööhõivet pakkuva tootmisharuna kui ka mesilaste tolmeldamistegevuse kaudu väga suurt kaudset tulu andva tegevusalana.

Meetoodangu rahaline väärtus aastast on Eesti keskmise meesaagi korral 8-10 miljonit eurot. Aga paljude kultuur- ja looduslike taimeliikide tolmeldamise kaudu toodavad Eesti mesilased ja mesinikud põldudel, aedades ja keskkonna taimekooslustel 8-10 korda rohkem kaudset tulu. Seega kingitakse mesinike ja mesilaste koostöös ühiskonnale aastast kuni 100 miljoni euro eest lisatulu, ilma et kasusaajad peaksid selle eest lillegi liigutama. Jääb vaid imestada, kuidas või miks mesinduse olulisust pole siiani piisavalt märgatud ja tunnustatud. Valmistugem siis ühel meelel plaane pidades muu hulgas ka selleks, et ennast kaasteeliste ja ühiskonna jaoks paremini nähtavaks ja kuuldavaks teha!

Aleksander Kilk

TEGEVJUHI VEERG

Aeg eelmise Mesinik-lehe ilmumisest ehk siis augustikuu viimastest päevadest alates on olnud põnev ja sündmusterohke.

Saksa mesinikud külas Jaanus Tõnissoni juures Soodevahel. Foto: Marianne Rosenfeldt

Saksa mesinikud külas

September algas meil saksa mesinike 16-liikmelise delegatsiooni vastuvõtmisega. 8 päeva jooksul sai neile Eestimaad üpris põhjalikult tutvustatud. Jõudsime nii Olustverre, Viljandisse, Karksi meefestivalile, Tartusse, Rakverre, Narva kui ka Lääne-Virumaa mõisatesse ja Haapsallu - ja loomulikult sai veedetud paar päeva ka Tallinnas. Saksa mesinike soov oli tutvuda Eestimaa tavapärase elu-oluga ja eriti meie ilusa loodusega. Mesindusega esimene tutvumiskoht oli Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool, kus infot jagasid direktor Arnold Pastak ja

Muusikalembesed saksa mesinikud laulavad Karksi meefestivalil. Foto: Marianne Rosenfeldt

mesinike õpetaja Valmar Lutsar. Karksi mesindusfestivalil sai viibi-

Külas Mardlate juures Mesilinnu talus. Foto: Marianne Rosenfeldt

tud kohe kaks päeva, nii avamisel kui laadapäeval. Kuna saksa mesinikud olid väga suured lauluinimesed, siis võtsid nad laulu üles ka Karksi kultuurimaja suures saalis. Külas sai käidud veel mesinike perekond Mardlate kodus Porkunis ja Jaanus Tõnissoni juures Soodevahel.

Sõitsime meie „Mesinik“-lehe toimetaja ja juhatuse liikme Katrin Linaskiga kõik need päevad koos sakslastega ja saime

juurde väga hea ja positiivse kogemuse. Kontakt saksa mesinikega tekkis meil 2015. aasta sügisel, kui koos Katriniga sai organiseeritud õppesõit Austria ja Saksamaa mesilatesse. Ja nüüd ootavad sakslased meid jälle külla.

Karksi meefestival

Traditsioonidega festival, mis toimus juba 9. korda - ikka meeleoluka kontserdi ja avatseremooniaga Karksi ordulinnuses ja sellele jätkuva teabe- ja laadapäeva ning lõpukontserdiga järgneval päeval. Aitäh eestvedajatele – Leili Naelale ja Antu Rohtlale oma meeskonnaga!

Eesti mesinikud ja meesõbrad Sloveenias ja Horvaatias

Viimastel aastatel on traditsiooniks muutunud ka see, et pärast 20. septembrit, kui mesinikel on kõige kiiremad tööd tehtud, minnakse õppereisile. Ja ikka sinna, kus vähe soojem ja päikesepaistelisem.

Sel korral oli valitud sihtkohaks Sloveenia ja Horvaatia. Ja meil vedas. Kõik päevad ajavahemikus 24.09-03.10 paistis vaid päike ja sihtkohariikides oli sooja 22-24 kraadi.

Tavapäraselt on meil mesindusalane koolitus bussis. Juba teist aastat järjest oli koolitajaks Marje Riis, kes jagas oma teadmisi mitmel söidupäeval. Marjel oli valmistatud ette põnev slaidmaterjal, mida ta esitles läbi bussis olevate televiisorite. Lisaks toimusid diskussioonid ja arutelud. Sõidu viimasel päeval tegid osalejad ka testi, et kinnitada omandatud teadmisi.

Mesindusega tutvusime Sloveenias. Kohakülastustel

tõlkijaks Aleksander Kilk. Horvaatia oli sel korral vaid kultuuri- ja loodusobjektiks. Kuid tegelikult jätkus meile põnevaid loodusobjektide külastusi mõlemas riigis. Tore oli see, et mitte keegi meie nii väga erinevas vanuses 38-liikmelises reisigrupis osalenutest ei loobunud isegi pikkadest matkadest, ei Plitvice looduspargis ega Vintgare kurus.

Meiega koos oli ka Ülo Lippa, kes tavapäraselt võttis enda kanda reisikrooniku raske ülesande. Ootame nüüd põnevusega reisikirja ja filmi, sest Ülo ja kaamera olid lahutatamad.

Muud tegevused

Kui nüüd mõni arvab, et me ainult reisime ja oi kui tore see elu on, siis tegelikult on väga palju ikka sellist tegevust, mis välja ei paista, kuid mille tegemiseta jääksid paljud sündmused ka korraldamata. Kasvõi reiside ettevalmistused, alates kavade koostamisest, kokkulepete sõlmimisest kuni hotellide broneerimisega välja. Või uute koolituskavade koostamised, sest kohe algab koolituskeskusel uus koolitusperiood.

Pidevalt oleme püüdnud suhelda liikmemaksu võlgnejadega. Kahjuks väga suures osas tulutult, sest kirjadele lihtsalt ei vastata. Telefonitsi rääkides lubatakse võlgnevus likvideerida, tegelike sammudeni aga üldjuhul ei jõuta. Seepärast oli nüüd sügisel üldkoosolekul pikaajaliste võlgnejad väljaarvamise. Võlgnikud ei ole osa saanud liikmetele mõeldud soodustustest, kuid nende nimesid pole mõtet ka nimekirjas hoida.

Juhatuse koosolek on vahepealsel perioodil toimunud 6. oktoobril. Protokollid on liikmetele lugemiseks meie veebilehel. Kes veel ei tea salasõna, palun

võtke ühendust. Salasõna anname ka vaid neile liikmetele, kel pole EMLi ees võlgnevusi.

EMLi üldkoosolek

Toimus 29. oktoobril Rakveres. Osales 62 liiget. Koosolekut juhatama valiti Ülo Lippa ja protokollijaks Ulvi Ajalik. Kuulati ära lühiülevaade 2016. aastal toimunud tegevustest ja ettepanekud 2017. aastaks. Nimekirjast arvati välja 21 liiget, kel oli pikaajaline liikmemaksu võlgnevus. Kinnitati liikmemaksu uus suurus: 40 eurot ja seenioritele, kel on täitunud 2017. aasta 1. jaanuariks vähemalt 75 eluaastat - 20 eurot. Neile, kel e-kirja aadressi ei ole, väljastatakse arved posti teel, kuid koos detsembrikuu "Mesinikuga". Teised saavad arved jaanuaris.

Aasta Mesinik 2016

Kandidaate oli 14. Valikut sai teha nii e-kirja teel, valimispäeval saata SMS või kohal olles sedeliga. Aasta Mesiniku nimetuse pälvis Tallinna Mesinike Seltsi eestvedaja Erki Naumanis.

Leedu meefestivalil. Foto: Urmas Mikk

Parim mesi

Traditsiooniliselt toimus mesinike sügispäevadel ka parima mee valimine. Konkureerisid 17 erinevat mett. Parim mesi oli järgmistel mesinikel: Erki Naumanis Tallinnast, Urmas Murumägi Viljandimaalt, Marko Kukkk Võrumaalt, Urmas Kohv Pärnumaalt.

Mesinduse ABC kursused

Avatud on registreerimine järgmistele pikaajalistele kursustele, mis algavad 2017.aasta veebruarist: Haapsalu ja Põltsamaa – tasuta kursus riikliku mesindusprogrammi rahastusel.

Tallinn, Rakvere, Tartu - tasuta kursus, kuid kuna EMLi Koolituskeskusel on olemas koolitusluba, on õppekava täitjatel võimalik osa tulumaksu tagasi saada. Õppegrupid avame, kui on piisav arv huvilisi.

Mesinduse ABC jätkukursus

Kui tuleb piisav arv huvilisi, siis avame järgmise taseme kursuse Viljandis alates märtsist.

EMLi päevad erinevates maakondades

2017. aastal korraldame 9 maakonnas EMLi päeva, kus tutvustame oma tegevusi, kuid peaarh on pandud mesinike nõustamisele. Nendele päevadele ootame kõiki, kes vajavad mesindusalast infot. See on ka hea võimalus kohtuda Maire Valtiniga, kes on andnud nõusoleku neil päevadel osalemiseks ja kes töötab meil ka mesindusprogrammi raames nõustajana. Lisaks Mairele on kaasatud ka teisi staažikaid mesinikke. Täpsemad toimumiskohti ja ajakava vaadake meie kodulehelt.

EMLi uus trükis ja uus koduleht

Septembris ilmus meil tarbijale mõeldud brošüür "Mesi on hea". Projekti rahastuse saime turu-

arendustoetuse kaudu; projekti maksumusest tuli EMLil tasuda 20%. Projekti eestvedajaks oli juhatus liige Andres Tamla. Sama projekti rahastusega saime avada nüüd ka oma teise kodulehekülje. Külastage lehte www.mesionhea.ee. Kogu info on ka seal üleval.

Õppereisid 2017. aastal

Kava on koostamisel, aga eelinfo ja huviliste eelregistreerimine on alanud järgmistele reiseidele:

Maikuu alguses (alates 1. või 2. maist) sõit Venemaale. Suund Petseri, Pihkva... Peterburi. Sõidu kestvus 6 päeva.

21.-29. juuni 9-päevane reis Põhja-Norra (läbi Soome ja Rootsi).

Lühematest reisidest on kavas juulikuus Soome mesilad koos väljasõidupäevaga Viiburisse.

Soovi korral ikka ja jälle Leedu mesindusfestival.

2017. aasta on jälle ka Apimondia-aasta. Seekordne kongress toimub Istanbulis. Suure töenäosusega EML sinna ühiselt sõitu ei organiseeri. Aga kui sinna ei lähe, siis kindlasti toimub sügisene pikem õppesõit ikka päikest otsima. Arutelu all on olnud Ungari, Bulgaaria, Moldova, ja kaalukauss vajub Bulgaaria suunas. Reisihuvilised, mõelge kaasa ja andke oma huvist teada.

Kui on küsimusi ja ettepanekuid, siis palun võtke ühendust minuga kas telefoni teel 50 29 006 või e-kirjaga: mesilaspere@gmail.com

Parimate soovidega
Marianne Rosenfeld
EMLi tegevjuht

AASTA MESINIK 2016 ON ERKI NAUMANIS!

Oktoobri lõpul Rakveres toimunud Eesti mesinike sügisestel teabepäevadel valiti traditsiooniliselt Aasta Mesinik 2016. Seekord oli üles seatud rekordarv kandidaate - 14 võrdselt väarikat mesiniku -, mis muutis valiku tegemise mõnegi osaleja jaoks väga raskeks. Seekord sai hääletada mitut moodi: traditsiooniliselt saalis ja valimisedeliga, aga ka meili ja SMSi teel. Kõiki pakutud võimalusi kasutati ühtviisi aktiivselt.

Tasavägisel konkurentsis sai kõige enam hääli Erki Naumanis, kelle puhul rõhutati eriti tema teenid Tallinna piirkonna mesinike ees. Erki algatusel ja eestvedamisel moodustati tänavu Tallinna Mesinike Selts. Erkil on sügavad mesindusalased teadmised, mida ta hea võõrkeeleoskajana pidevalt

täiendab. Erki idee ja teostuse toel valmisid ka tänavuse Mesilaste Päeva vaatlustarud. Peale aktiivse töö TMSis osaleb Erki mitmetes mesindusega seotud töögruppides ja koordineerib Eesti mesinduse arengukava koostamist. Selle aasta jaanuaris osales ta PBMN konverentsil Helsingis, tehes sellest "Mesinikku" ka põhjaliku ülevaate.

Erki on avatud suhtleja, hea huumorimeelega, valmis küsimustele alati heatahtlikult vastama, olgu tegemist siis mesinduse või tema põhitöö - infotehnoloogiaga. Erki töötas välja ka tänavusel hääletusel kasutatud SMS-rakenduse.

Soovime Aasta Mesinikule 2016 palju õnne ja jätkuvat aktiivsust!

JUHIS PMA, VTA JA MESINIKE VAHELISEKS KOOSTÖÖKS PROOVIDE VÕTMISEL MESILASTEST

Taimekaitsevahendi kasutaja kohustused:

Vastavalt põllumajandusministri 29.11.2011. a määrusele nr 90 „Taimekaitsevahendi kasutamise ja hoiukoha täpsemad nõuded“ peab taimekaitsevahendi kasutaja teavitama kavandavast taimekaitsetööst vähemalt 48 tundi enne taimekaitsevahendiga pritsimise alustamist seda isikut, kes on oma mesila olemasolust teada andnud ja kelle mesipuud asuvad kuni kahe kilomeetri kaugusel põllust, kus taimekaitsevahendit kavatakse kasutada. Teades kavandatavatest taimekaitsetöödest saab mesinik jälgida taimekaitsetööde ajal oma mesilaste tegevust ja vajadusel võtta kasutusele ettevaatusabinõud (lennuavade sulgemine).

Mesinike kohustused:

Vastavalt Eesti Vabariigi valitsuse 26.06.2014. a määrusele nr 103 „Põllumajandusloomade register“ peavad kõigi mesilaste andmed olema kantud PRIA põllumajandusloomade registrisse (edaspidi registrisse). Registrisse peavad olema kantud nii turustamise eesmärgil kui ka omatarbeks tegutsevad mesilad, sõltumata mesilasperede arvust. Täpne mesila asukoht ning mesiniku sidevahendite andmed registris võimaldavad põllupidajatel leida tema läheduses olevate mesilate kohta infot PRIA avaliku veebikaardi kaudu.

Vastavalt põllumajandusministri 29.11.2011. a määrusele nr 90 „Taimekaitsevahendi kasutamise ja hoiukoha täpsemad nõuded“ tuleb mesinikul teavitada oma mesila olemasolust naab-

ruses asuvaid taimekaitsevahendi kasutajaid.

Registreering põllumajandusloomade registris seda kohustust ei täida, vaid hõlbustab üksnes taimekaitsevahendi kasutajal esimesena mesiniku poole pöördumist juhul kui mesiniku kontaktandmed on kättesaadavad.

Proovi võtmine hukkunud mesilastest taimekaitsevahendite jääkide määramiseks

- Mesinik teavitab mesilaste massilisest hukkumisest volitatud veterinaararsti või veterinaarinspektori.

Mesilaste ulatuslikust haigestumisest või hukkumisest teavitamine (volitatud veterinaararsti või maakondlikku veterinaararsti) on vastavalt loomatauditõrje seaduse § 9-le mesinikule kohustuslik.

- Mesinik teavitab võimalikust taimekaitsevahendite väärkasutusest Põllumajandusameti (PMA) taimekaitse valdkonna järelevalveametnikku.

Kui mesinik teavitab PMA-d kahtlusest, et tema mesila lähikümbruses on toimunud võimalik taimekaitsevahendi kasutamise nõuete rikkumine ja mesilaste hukkumine võib olla selle tagajärg, lepib PMA taimekaitse valdkonna järelevalveametnik mesinikuga kokku aja sündmuskoha ülevaatamiseks. Kohalesõidu vajalikkuse hindamiseks analüüsib PMA ametnik tema käsituses olevat informatsiooni. Kui hetkeolukord annab põhjust kahtlustada, et mesilaste hukkumine võib olla tingitud taimekaitsevahendite kasutamise nõuete eiramisest, lepib PMA ametnik kohalesõidu aja kokku ka VTA ametnikuga. Kui seost

taimekaitsetööde ja mesilaste hukkumise vahel ei ole võimalik tuvastada, teavitab PMA ametnik sellest mesinikku.

- Proov hukkunud mesilastest võimalike taimekaitsevahendite jääkide määramiseks võetakse veterinaararsti poolt koostöös mesiniku ja PMA ametnikuga, kui kohapeal tuvastatud asjaolud viitavad võimalikule taimekaitsevahendite väärkasutamisele ja vastav rikkumine ei ole selgelt tuvastatav muude toimingutega.

- Proov võetakse vaid registreeritud mesila mesilastest ja tingimusel, et VTAD on mesilaste massilisest hukkumisest teavitatud (mesinik on täitnud oma kohustused).

- Proov saadetakse Põllumajandusuuringute Keskuse (PMK) laborisse analüüsimiseks.

Ametniku ja mesiniku tegevusproovi võtmisel:

Volitatud veterinaararst või veterinaararsti ametnik võtab PMA taimekaitse valdkonna järelevalveametniku juuresolekul tarust või taru vahetust ümbrusest 100 g ehk 200 ml (ca 1000 mesilast) proovi hukkunud mesilastest. Proov pakendatakse selleks ette nähtud proovikarpi ja sellele antakse tunnuskoode. Proovi laborisse toimetamise korraldab PMA taimekaitse valdkonna järelevalveametnik.

Kui ühes mesilas on hukkunud mesilasi samaaegselt mitmes mesitarus, kogutakse üks proov erinevatest tarudest, kusjuures proov võib siis olla suurem kui eelnäidatud 100 g.

Mesiniku soovi korral võetakse ka teine nn. vastuproov, mis pakendatakse nii, et seda ei

ole võimalik rikkumata avada ja märgistatakse analoogselt põhi-prooviga ning see jääb säilitamiseks mesiniku juurde.

PMK laborist analüüsitulemuste (katseprotokolli) laekumisel edastab PMA taimekaitse valdkonna järelevalveametnik selle koopia elektrooniliselt või väljatrükitult posti teel mesinikule. Katseprotokolli originaal jääb PMA kontrollbüroosse. Kui analüüsiga tuvastati taime-

kaitsevahendi jääkide esinemine hukkunud mesilastes, analüüsib PMA saadud tulemusi, võttes arvesse kõnealuse toimeaine mõju (LD) mesilastele ning informeerib koos katseprotokolli koopia edastamisega tehtud järeldustest mesinikku. Analüüsi kulud kaetakse riigieelarve vahenditest.

Kui labori analüüsitulemused ei kinnita taimekaitsevahendi lubamatut sisaldust, tasub ana-

lüüside kulu mesinik arve alusel.

Kui mesilastest võetud proovi tulemusel tuvastatakse, et mesilaste hukkumine on põhjustatud taimekaitsevahendist, kontrollib PMA taimekaitse valdkonna järelevalveametnik koostöös mesinikuga mesila lähikümbruses tegutsevate põllumajandustootjate taimekaitsevahendite kasutust, vajadusel võtab proovi taimsest materjalist tuvastamiseks võimaliku kasutamise nõuete rikkumist.

Maakondade veterinaararstide ja PMA taimekaitse järelevalveametnike kontaktandmed:

Maakond	Veterinaararsti ametnik	PMA taimekaitse järelevalveametnik
Harjumaa	Arvi Raie, 5657 0038	Ave Post, 5306 2152
Hiiumaa	Piibe Kivisilla, 5697 9708	Helle Aasma, 510 4812
Ida-Virumaa	Eda Laas, 516 4094	Aare Mägi, 525 2278
Jõgevamaa	Arbo Kepp, 5331 1393	Jüri Siirmäe, 516 5097
Järvamaa	Hele-Mai Sammel, 5326 4669	Ülle Andrespok, 518 7875
Läänemaa	Tõnu Erik, 5663 1259	Jaak Otisalu, 5302 8397
Lääne-Virumaa	Kaja Vainula, 5693 0410	Aare Mägi, 525 2278
Pärnumaa	Elita Sillar, 5330 5974	Jaanik Lilles, 525 2803
Põlvamaa	Peep Mälberg, 523 3097	Peeter Protsin, 5333 8594
Raplamaa	Riina Kaukver, 5919 2553	Ülle Andrespok, 518 7875
Saaremaa	Andro Jürisson, 526 8188	Maie Höbenael, 5330 2756
Tartumaa	Toomas Kalja, 505 3393	Margus Mandel, 510 0233
Valgamaa	Virgo Roose, 5340 9809	Piret Mitt, 510 1794
Viljandimaa	Velta Riisalo, 525 1937	Ene Salusaar, 525 2296
Võrumaa	Elle Horn, 503 2667	Benno Laks, 507 4319

Veterinaararstidel ja PMA taimekaitse järelevalveametnikel on võimalus konsulteerida ja vajadusel kaasaata menetlusprotsessi mesindusorganisatsioonide poolt esitatud mesindusala eksperte.

Mesindusala ekspertide kontaktandmed:

- Juhise koostaja: Põllumajandusamet, 15.09.2016
- Juhise kinnitanud: Veterinaar- ja toiduamet, 27.09.2016

ETTEPANEKUD: MIDA OLEKS VAJA MUUTA SEADUSANDLUSES

Taimekaitseseadus ja selle rakendusotsused on vaja viia kooskõlla Eesti Vabariigi Põhiseadusega

I Eesti Vabariigi Põhiseaduse paragrahv 19 sätestab: "Igaühel on õigus vabale eneseteostusele. Igaüks peab oma õiguste ja vabaduste kasutamisel ning kohustuste täitmisel austama ja arvestama teiste inimeste õigusi ja vabadusi ning järgima seadust."

Selgitus. Mesinike teavitamine ei ole veel teiste inimeste vabaduste ja õiguste austamine. Teavitamisega koos tuleks pakkuda ka alternatiivi mesilaste hukkumise vältimiseks (ka kahjude hüvitamiseks). Mitte mingil juhul ei saa aktsepteerida Edelaraudtee poolt pakutud teavitamise moodust, kus antakse teada ainult tööde tegemise ajavahemik (mõnikord mitu päeva). Soovitus mesilastarude lennuavad sulgeda on lausa kuritegelik.

Taimekaitse seadus sätestab tingimused, milles võib taimekaitsetöid teha. Sama seadus ei näe ette abinõusid, piiramaks pestitsiididega saastunud tolmu levikut. Kui pritsimisel võib pestitsiidide töolahuse aerosool kanduda mõnekümne (tuulepuhangutega ka mõnesaja) meetri kaugusele, siis maaharimisel ja koristamisel õhku tõusnud tolm võib lenduda kümnete, kui mitte sadade kilomeetrite kaugusele. Pestitsiidijääkide levimine tolmuga on enam kui tõenäoline viimastel aastatel kasutatava praktika tõttu, kus põlde pritsitakse koristustööde lihtsustamiseks eelnevalt glüfosaatidega. Ooteajaks on määratud 10 (loe kümme) päeva. Dr. Ron Huberi andmetel sõltub glüfosaatide lagunemine suurel määral kliimatingimustest. Nii poolduvad glüfosaadid Texas 3 (kolme) päevaga; Iowas 141 päevaga ja Rootsis 3 aasta-

ga. Kuna Eesti looduslikud tingimused on suhteliselt lähedased Rootsi omadele, siis on 10-päevane ooteaeg ilmselgelt liiga lühike, vältimaks pestitsiidide sattumist saastatud terade kaudu loomasööda hulka ja selle läbi ka inimese toidulauale. **Lähiajal tuleb teha valik: kas maksta arstile või tervisliku toidu tootjale.** Praegu on valitud esimene ja kümneid kordi kallim tee.

Foto: Urmas Mikk

See on selge teiste inimeste õiguste mitteaustamine ja seega vastuolus Eesti Vabariigi Põhiseadusega.

II Eesti Vabariigi Põhiseaduse paragrahv 25 sätestab: "Igaühel on õigus talle ükskõik kelle poolt õigusvastaselt tekitatud moraalse ja materiaalse kahju hüvitamisele."

Selgitus. On ainult õigus. Praktilist rakendust sellele sätele ei ole. Valitsus ei ole suutnud välja töötada ega rakendada kahjude menetlemise korda, rääkimata hüvitamisest. On välja pakutud taotleja kahjude hüvitamist kohtu kaudu. See tee on

pikk ja võib vältida mitu aastat. Samuti on üsna raske välja selgitada süüdlast. Maaomanik elab välismaal ja tellib taimekaitsetööd mõnelt firmalt. Töid tegeval firmal aga ei ole otsest kohustust mesinikke teavitada.

Kohtumenetluse ajal kannab mesinik kahju, sest tal ei ole vahendeid mesilasperede taastamiseks, tal jääb saamata tulu mesindussaadustest jne. Kes hüvitab mesinikule kogu tekkinud kahju?

Peale selle toimib veel pestitsiidide järelmõju (pestitsiidijääkide ladestumine mesilasvahas, suiras jne.)

Järelikult **tuleb luua riiklik mesinduse kindlustusfond**, mille arvelt saab kiiresti hüvitada mesinikele tekitatud kahjud. Fondi peavad panustama pestitsiidide maaletoojad ja nende kasutajad (kes on sisuliselt suurema ohuallika valdajad) ja Keskkonnainvesteeringute Keskus.

III Eesti Vabariigi Põhiseaduse paragrahv 53. sätestab: "Igaüks on kohustatud säästma elu- ja looduskeskkonda ning hüvitama kahju, mis ta on keskkonnale tekitanud..."

Selgitus, õigemini küsimus. Kuidas kavatseb Vabariigi Valitsus hüvitada need kahjud, mis on tekkinud või tekivad looduses juba ladestunud pestitsiidijääkide läbi (pestitsiidijääke on juba leitud Pärnu ja Põltsamaa jõest, Pandivere kõrgustikul asuvatest kaevudest ja Muuga lahest, peale selle veel mitmes kohas nii pinnaku kui ka põhjaveest). Viimastel aastatel väga laialdaselt kasutatavad glüfosaatide rühma kuuluvad herbitsiidid ladestuvad mullas, taime-

des ja ka mesilasvahas, mis kutsuvad mesilaste noorema haudme (3-6-päeva vanuse) hukkumise suve teises pooles.

Loomade tauditõrje seadus

Nimetatud seadus sätestab, et loomade (mesilane kuulub ka loomariiki) ravi võivad läbi viia ainult vastava erialase ettevalmistusega spetsialistid (veterinaararstid). Maakeeles lahti seletatult tähendab see, et mesinik, kes ravib oma peresid (tõrjub näiteks varroalesta), on sisuliselt seaduserikkuja. Samas on üsna vähe selliseid veterinaartöötajaid, kes on kursis mesindusega ja kes üldse julgevad või tahavad tulla avatud mesilastaru juurde. Ja kas nad seda oma praeguse töökoormuse juures suudavadki?

Laendus oleks usaldusmesinike võrgustiku loomine. Tuleb kaaluda, kumb variant on kasu-

likum: kas veterinaararstide koolitamine mesinikeks või kogenud mesinikele vajalike veterinaarialaste teadmiste andmine.

Mesilasperede ümberpaigutamisel tuleb nõuda mesilasperede tervisliku seisundi eelnevat hindamist.

Karantiinseteks tuleb tunnistada ka haudmehaigused.

Aretus

Igati tuleb soodustada mesilaste liinaretust ja luua aretuskeskused, kus säilitatakse ja aretatakse edasi kohalikes tingimustes kohastunud ja väljakujunenud liine.

Sissetoodavat aretusmaterjali (emasid) tuleb enne paljundamist testida tunnustatud meetodika abil.

Kogu selle töö suunamiseks tuleb taastada Eestis mesindusalane teaduslik uurimistöö.

Ettepanekud koostas Antu Rohtla

Foto: Urmas Mikk

"Mesiniku" toimetused kutsuvad mesinikke üles Antu Rohtla ettepanekute üle arutlema, avaldama oma seisukohti ja tegema ettepanekuid, kuidas ühiselt Eesti mesinduse (ja mesinike) olukorda parandada ja mesilaskaitsta. Kõik kaastööd on tere-

NII KAUA, KUI ON KASUTATUD METT, ON SEDA KA VÕLTSITUD

Juba Winnie Puhh teadis: õiget mett teevad ainult päris mesilased. Tarus nektaritilku ühest kärjekannust teise edasi tõstes lisavad mesilased sinna fermente; nii valmistub umbes 10 päevaga päris mesi, niiskusesisaldusega 16-17%, mis seejärel kärjekannus kaanetatakse. Sama kaua, kui on tarbitud mett, on seda ka võltsitud. Ammustel aegadel kasutati võltsimisel enamasti kartulitärklist, suhkruotomise arendes aga juba siirupit. Suhkrulahust söödeti suvel mesilastele, kes selle siis kärgedesse paigutasid. Tänapäeval on hakatud tegema võltsinguid mesilaste abita: happeid kasutades saadakse sahharoosi hüdrolüüsi tulemusena kunstmesid. Veidi värv- ja maitseaineid ning paksendajaid lisades saab väga ahvatleva toote, mille erista-

mine pärismeest ei ole ilma laboratoorse uuringuteta võimalik.

Viimastel aastatel Venemaal tehtud analüüside tulemused näitavad meevõltsimise katastroofilist sagedust. Olukord sarnaneb juba 19. sajandil kirjapanduga, kui märgiti, et kõik Moskva laadade odavamad meed, mis maksid 20 kopikat/nael (1 nael = 0,409 kg), osutusid võltsinguteks ja koosnesid peedisirupist ja kartulijahust, mõnele oli lisatud isegi kriiti ja saepuru. Mesi hinnaga 30 kuni 45 kopikat/nael osutus samuti võltsinguks ning koosnes tärklisest, suhkru- ja saepurust ja nisujahust. Ehtsat, ilma lisanditeta mett võis laadalt osta hinnaga 50 kuni 90 kopikat nael.

Praegusel ajal ei ole niivõrd ohtlik mee lihtviisil võltsimine,

kui kaasaegsed tehnoloogiad ja kemikaalide kasutamine, mis teeb võltsingute tuvastamise keerukaks ja kalliks. Sageli pakutakse võltsmett justkui midagi väga erilist, ja seetõttu ka ulmelise hinnaga. Biotehnoloogia, paksendajad, fermentid - kaasaegsed võltsijad toimetavad selle kõigega. Sellise toote lõhn, maitse, aromaatsus ja konsistents vastavad ka kõige tähelepanelikumale tarbijale meele. Kiideldes tuttavate ees, kuskohast osteti selline maitsev "mesi", ei aimagi nad, et propageerivad enese teadmata kaupa, mida võib parimal juhul nimetada kunstlikuks kulinaarseks tooteks. Üks näide võltsimeest, mis analüüsitud sõltumatus akrediteeritud laboris.

Diastaasiarv 7, HMF 18 mg/

kg - kehtiva standardi järgi vastab päris meele, aga õietolmuosakesed puuduvad. Mis see siis on, võltsing või ehtne ja peenfiltreeritud mesi? Peenfiltreerimiseseade on väga kallis tehnika, mida Venemaal teadaolevalt veel ei kasutata. Antud meel on paigast ära glükoosifruktoosi vahekord. Kui ehtsas mees on fruktoosi osakaal enamasti suurem, siis selles proovis on fruktoosi 35 ja glükoosi 40%, mis on juba üsna selge märk, et mesi pole päris ehtne. On teada, et naturaalne mesi, olgu siis vedel või kristalliseerunud, peab vees täielikult lahustuma. Uuritud mesi aga täielikult ei lahustunud ning lahustuli hägune. Filtreerimine tegi selle küll läbipaistvaks, aga filtrisse jäi väga peente mehaaniliste osakeste kiht, üldmahust umbes 1% jagu. Analüüs näitas, et tegu on tarretusainega, mida võltsimisel kasutatakse mee kreemjaks muutmiseks ning paksendajana. Samuti ei hakanud too mesi isegi 60 kraadini soojendamisel märkimisväärselt sulama. Mõistagi püsib selline toode poeriulil pikalt kaubandusliku välimusega, võrreldes päris meega, mis võib hakata suvel soojaga kihistuma.

Kuigi eelkirjeldatud näite puhul oli tegu kreemja meega, näitab ka värskelt vurrutatud mee võltsimine tõusvat trendi. Näiteks leiti vedel võltsimesi, milles puudusid õietolmuosakesed ja lihtsuhkrute osakaal oli normaalse 80% asemel vaid 56%, diastaasiarv aga 3,2. Ilmselt oli tegu ollusega, mida meeks nimetada ei tohi.

Kokku võeti analüüsimiseks kümneid võltsimiskahtlusega proove. Mitmel neist oli niiskuseprotsent tugevalt üle 20, mesi ise tihke ja ühtlaselt kristalliseerunud. Paraku ei ole võimalik, et sellise niiskusesisaldusega mesi toatemperatuuril nii hästi püsiks.

Päris mees on leitud kuni 455 inimesele kasulikku ühendit, samuti säilivad mee happelises keskkonnas väga pikka aega vitamiinid. Bulgaaria arst S. Mladenova tegi järgmise katse. Ta asetaskala-, neeru- ja küpsisetükikesed pärismees ning võltsimees sisse. Pärismees säilidis toiduained toatemperatuuril 4 aastat värskena, võltsimees algasid aga muutused 5.-8. päeval.

Millele siis ostes tähelepanu pöörata? Esmajoones konsistent-sile. Toatemperatuuril peaks mesi lusikalt maha valguma ühtlase peene katkematu joana. Kui mesi kipub tilkuma, on sinna ilmselt lisatud suhkrusiirupit. Korralik kvaliteetne mesi niiskusesisaldusega alla 21% kristalliseerub ühtlase massina, valmimata mesi kihistub, purgi põhja moodustub tahke kiht, pinnale vedel. Karamellimaitseline mesi on üle kuumutatud.

Liigniiskuse kontrolliks tilgutada kuivatuspaberile tilk mett. Kui mesi on ehtne, et tohiks paberi vastasküljele 5 minuti jooksul märga laiku tekkida.

Kui mesi ei hakka jahedas seis-tes pikka aega kristalliseeruma, on tõenäoliselt tegu suhkrusiirupiga.

Kui meelahusesse tilgutada mõned hallid nuuskpiiritust ja tekib hallikaspruun sade, on lisatud kartulitärklist.

Lahustada paar lusikatäit mett toasoojas vees, lahust on mee värvi, aga selge ning selle filtreerimisel ei tohi filtrile jääda tahkeid jääke.

Lisada lahusele tilk joodi. Sinakaks tõmbumine annab tunnistust jahu või tärklise lisamisest.

Panna anuma põhja mõned lusikatäied mett ja soojendada seda veevannil 40 kraadi juures umbes tund aega. Kui mesi ei muutu täiesti vedelaks, on tõenäoliselt tegu võltsinguga.

HIINA MESI

Hiina on tuntud kui maailma

suurim võltsimees tootja. Iga päev tarnitakse kümneid tuhandeid tonne maailma paljudesse riikidesse, kasutades erinevaid keerukaid skeeme. Levinuim on võte saata partii transiitkaubana läbi mitme riigi, kusjuures igas vahepeatuses tekib kaubale uus omanik. Selline teguviis on andnud põhjust isegi mitmete ülemaailmsetele skandaalidele. Enamasti on taolisele äri-reegeerinud teravaimalt USA. Suur osa võltsimeest satub ka Hiina enda siseturule.

Eelmise aastakümne lõpus tootis Hiina 300 tuhat tonni mett (2013 - 446 tuhat tonni. Tõlkija märkus). Sellest 100 tuhat läks ekspordiks ja ülejäänud kodumaiseks tarbimiseks. Hinnates riigi sisetarbimist, väitis Hiina meetootjate ühenduse üks juhte Lu Zetian, et ligi pool riigis müüdavast meest on tegelikult võltsing. Tema kinnitusele lubavad kaasaegsed tehnoloogiad toota siirupist sellist mett, mis on päris meega väga sarnaste näitajatega. Mõistagi on võltsimees omahind kordades madalam kui pärismees oma. Meetootjate liidu direktor Sun Deguan ütles intervjuus Shanghai Daily'le, et väikesi võltsimeekoguseid tuleb alata ette. Müüakse isegi võltskärjemett kunstlikult valmistatud kärgedes. Mee-ekspertide arvates ei ole Hiinas 2011. aastal vastu võetud standard hea ja seadusandlus on sedavõrd auklik, et ei võimalda võltsimees tootjate tegevust peatada. Võltsingute avastamine traditsiooniliste meetmetega ei ole sageli võimalik. Abi loodetakse uuest meestandardist, mis peaks puhastama Hiina meeturu võltsingutest.

Ajalehe "Passeka Rossii" septembrinumbrist refereerinud Ülo Lippa

ÜHE PERE 14 TALVITUMIST

Alati on talvel osa mesilasperesid hukkunud. Aga seoses põllumajanduse kemiseerimise, varroatoosi ja perede kollapsiga on talvitumine muutunud veelgi keerulisemaks. Ja kahjuks loetakse mesilasperesid kevadel, mitte sügisel, nagu tibusid. Alljärgnevalt vaatleme ühe pere käekäiku aastatel 1994-2008, pöörates põhitähelepanu mesilaste elujõu küsimusele.

Mesilasi on meie talus peetud alates 1936. a. Eelmisel sajandil, rasketel 50. ja 60. aastatel, olid meie mesilastel põhjamaiste tumemesilaste tunnused, sel ajal lähipiirkonnas keegi tõuemasid ei ostanud. Viimased paarkümmend aastat olen ostanud vaid kraini emasid, enamasti on mesilased segaverelised, ka kollaste triipudega.

Vaadeldav neljas pere asus suhteliselt varjulises kohas, vaid hommikuti oli taru 3-4 tundi päikese käes, kui pilvi polnud. Sellest tulenevalt arenes pere kevadel aeglaselt, sülemlemist esines harvem, paaril-kolmel aastal oli lubihauet, viimati 2005. aastal. Soomes töötanud Poola päritolu emadekasvataja sõnul tuleb meie kliimas hoida tarusid suhteliselt päikesepaistelises kohas, vastasel korral on oht nakatuda noseematoosi või lubihaudmesse. Viimast pole pärast 2010. aastat küll esinenud. Sellest perest tõstsin mõnel aastal sügisel kahtlasema haudmeraami "teise sordi" peresse. Külmal kevadel on mõnikord taru ees maas üksikuid lennult tulnud jõuetuid mesilasi, seda eriti varjulises kohas asuvate perede korral.

Pere hukkumise põhjustaja on kahtlemata lohakas ja laisavõitu mesinik. Üks "mesinik" ütles juuni algul, et pole saanud veel aega peresid vaadata. Mõned mesinikud hakkavad mett võtma

alles septembris, kui enamus hauet on koorunud, ja võtavad siis ära peaaegu kogu mee. Talvituvad mesilased on kurnatud suure koguse suhkrusiirupi ümbertöötlemise tõttu, aga seda oleksid võinud teha suve lõpus surnud korjemesilased. Veel ei kontrolli mõned mesinikud pärast haudme koorumist sügisel söödakogust keskmistel raamid. Kui hakata suhkrusiirupit andma alles septembris, siis hakkavad emad rohkem munema, aga napi õietolmukorje tõttu on vaklade toit kesine ja oktoobris kooruvad mesilased nõrgad.

Ka talvel on vaja käia peresid vaatamas paari nädala tagant, samuti ilma järsul muutumisel. Siis ei juhtu kevadel, et torm on lükanud mõne taru ümber või kukutanud puu taru peale, vargad viinud ära tarude plekk-katused, nugised närinud tarud katki või karud käinud rüüstamas. Ka sügav lumi ei saa olla takistuseks perede hooldamisel, ammu on leitud suusad. Samuti pole mõtet pidada ülejõu käivat arvu peresid, talvel hukkunud pere tähendab asjatut tööd ja raisatud sööta. Ka pole suure arvu perede korral võimalik neid optimaalsel ajal hooldada, eriti vihmase augusti või septembri korral.

Vaadeldav neljas pere sülemles 2004. ja 2007. a. Kuna mitu aastat ei olnud sülemlemist olnud, jaotasin selle pere 2000. aasta kevadel kolmeks. Teistel aastatel vähendasin suurst, võttes nõrgemate või uute perede jaoks ära 1-3 raami hauet koos mesilastega. On ju keskmise suurusega peredega kõige kasulikum töötada, siis ei teki sülemlemistungi ja jõuab hooldada suuremat mesilat. Külmal 1997. aasta kevadel ootasid soojemat aega, aga seda

ei tulnud. Ise elan linnas, aprilli lõpus mesilasse sõites ei kuulnud neljandast perest suminat. Sellel oli äravõetav põhi, mille tõin koos raamidega tuppa. Järgmiseks hommikuks oli nelja raami jagu mesilasi ellu ärganud. Andsin sügisel varuks jäetud raamid, ja pere korjas 51 kg mett. Rekordsaak oli 61 kg 2002. aastal, mis arvestades äravõetud haudmeraame on keskmise suurusega pere kohta hea tulemus. Väga vihmasel 1998. aastal ei saanud sellelt perelt mett, lisaks toimus vaikne emavahetus. Sel aastal olid nii juuni kui ka juuli suhteliselt vihmased. Mõned mesinikud lootsid korjele augustis, aga siis sõid mesilased ära viimase mee.

Varroatoosi tõrjusin nendel aastatel mesilasi termokambris kuumutades. Tegin seda vaid üks kord sügisel, kui kogu haue oli koorunud. Lesta oli oluliselt rohkem nendes peredes, mida mas ei poolitanud või mis ei sülemlenud. Kontrolliks lõikasid veel lesehaue. Viimasel viiel aastal olen teinud tõrjet ainult BeeVitaliga, sügisel kolm korda. See on osutunud piisavaks, kuna poolitamise või sülemlemise tõttu pole lesta palju.

Nõrku peresid olen kevaditi elektriga soojendanud, pannes vahelaua taha liivaga täidetud topikusse 15-40-vatise pirni, mille ühendanud vooluvõrku. Pere vaatamisel olen soojenduse järelt ära võtnud. Suve teisel poolel olen likvideerinud nõrku peresid, tõstes korralikke haudmega raame keskmise suurusega peredesse. Ka pärast perede kuumutamist oktoobris on nad alati ühinunud rahulikult. Veel võib hilissügisel tõsta nõrgema pere tugevama kõrvale, kui taru ehitus seda võimaldab. Sellised on variandid novembris vaid neli eesti raami

katva perega. Pole mõtet riskida pehmele talvele lootes, sest nii väike pere võib hukkuda või pasandada täis kõik raamid.

Viimase aja kõige raskem talvitumine oli 42 aasta kõige külmemal talvel 2002/2003. Augusti teine ja kolmas dekaad olid väga soojad, maksimum ulatus 30 kraadini. Mesilased korjasid nii leheku kui ka õiemett, isegi august algul tarudesse pandud tühjad raamid olid kaanetatud. Juba oktoobris läks väga külmaks ja ma ei saanud kõiki peresid kuumutada. Paljud pered olid talvel pasandanud ja nõrgaks jäänud, aga neljas pere talvitus normaalselt.

Vaadeldava neljanda pere ühendasin 2008. aasta sügisel pärast kuumutamist teise nõrgema perega. Pärast seda desinfitseerisin põhjalikult neljanda taru, mida polnud teinud 14 aastat. Üldiselt on uute perede moodustamine väga tõhus haiguste ennetamise võte. Samuti on uue ema andmise kõige kindlam viis moodustada uus pere, tõstes sinna kinnist hauet ja uue ema. Paari-kolme päeva pärast on vanemad korjemesilased lennanud endisesse kohta ja noorematele mesilastele tuleb anda võimalus ema vabastada. Nendel pole muud varianti kui võtta ema vastu.

Lõpetuseks veidi teooriat. Oletame, et pere eduka talvitumise tõenäosus on 90% ja talvitumine ei sõltu sellest, kuidas pere eelmise talve üle elas. Sel juhul on tõenäosus, et pere elab üle kaks talve 81%, kolm talve 72,9%, neli talve 65,6%, viis talve 59%, kuus talve 53,1% jne. Lõpp on ikka nii, nagu kõigil siin maa peal. Aga nagu ütleb laulusalm: "pojad (sülemid) jäävad järele". Tänu sülemlemisele ongi mesilased aastatuhandete jooksul elanud üle kõik haigused ja saanud hakkama vaenlastega.

Evald Übi

SLOVEENIA – MESILASTE JA MESINIKE MAA

Kui räägitakse Euroopa mesinduse hällist, siis nimetatakse enamasti Alpide lähiala või kitsamalt sageli ka Sloveeniat. USA mesindusajakirjas American Bee Journal ilmus hiljuti artikkel pealkirjaga "Miks on Sloveenia maailma mesinduse pealinn?" Sloveenia mesindusmaine tunnustuseks on näiteks seegi, et seal peeti 2003. aasta Apimondia kongress ja seda plaanitakse korrata ka 2021. aastal. Paari aasta eest algatas Sloveenia Mesinike Liit ülemaailmse mesilaste päeva tähistamise 20. mail, mis on ühtlasi Anton Janša, Sloveenia ja laiemalt kogu Euroopa kaas-aegse mesinduse isa sünniaastapäev. Juba käesoleva aasta kevadel tähistati seda tähtpäeva paljudes maades, EMLi initsiatiivil ka Tallinnas ja mujal Eestis.

Sloveenia on rahvaarvult Eestist poolteist korda suurem, kuid pindala poolest üle poole väiksem – vaid 20 273 km². Sellest on ligi 70% metsade ja mägiste alade all. Samas on Sloveenia mesinike ja mesilasperede arvu

osas Eestist tublisti ees – sealsed enam kui 10 000 mesinikku peavad kokku ligi 200 000 mesilasperet. Seega on seal keskmiselt 20 peret iga mesiniku kohta ehk 10 mesilasperet pindala iga ruutkilomeetri kohta! Sloveenia suurimas mesilas peetavat enam kui 2 000 mesilasperet.

Septembri lõpus toimus EMLi Koolituskeskuse korraldatud õppereis Sloveeniasse ja Horvaatiasse, mille käigus tutvuti ka sealse mesindusega. Sloveenia mesindusega tutvumiseks külas-

tati Bledi piirkonnas asuvat Lesce mesinduse õppekeskust, mesindusmuuseumi Radovljicas ja õppemesilat Bledi lähistel Selo külas. Mesinduse õppekeskuse kahekordse moodsa hoone saalis anti Eesti mesinikele põhjalik ülevaade nii Sloveenia mesindusest üldiselt kui ka õppekeskuse tegevusest. Keskuse direktress Danijela Ambrožic rääkis meile selle keskuse sünnist ja praegusest tegevusest. Õppekeskuse loomiseks kirjutati väga heal tasemel projekt-taotlus, mille tulemusena

Foto: Aleksander Kilk

Foto: Aleksander Kilk

Euroopa Liidu regionaalarengu fondist eraldati 2011. a. ehituseks 1,1 miljonit eurot. Lisaks tuli kohapeal leida lisaraha 220 000 eurot, millest 60 000 kogus oma liikmete abil kohaliku mesinike selts. Ehitis kogupindalaga 694 m² valmis 2013. a. ja saab 2018. a. mesinike liidu omaks.

Õppekeskuse hoones toimuvad mesinduskursused, loengud ja õppused, seal töötab Sloveenia Mesinike Liidu nõustamiskeskus ning asuvad vahatöötlemise ja meepakendamise ruumid. Lisaks on samas majas suur mesindus-saaduste ja -inventari kauplus, meemassaaži kabinet ja veel mitmeid erinevaid ruume. Moodsa konverentsitehnikaga varustatud 100-kohalises saalis viiakse läbi peamiselt mesindusüritusi, aga seda renditakse ka välja teiste sündmuste korraldamiseks. Keldris asuvas vahatöötlemise õpperuumis demonstreeriti meile vahast kärjepõhjade valmistamise protsessi. Ettevalmistuse käigus vaha sulatatakse ja steriliseeritakse kaks tundi 120 °C juures ning seejärel selitatakse läbi õo hommikuni. Kasutatavad ühetskülilised kärjevõltsid osteti Türgist 60 000 euro eest, mis on üsna soodne hind.

Eriti huvitav oli mesinike jaoks mõistagi Alpide idapoolsete nõlvade lähistel külas asuva kohaliku mesila külastamine. Mesinik Blaz Ambrožic, mesinduse õppekeskuse direktressi Danijela abikaasa, on ühtlasi kohaliku mesinike seltsi ja Sloveenia Apiturismi organisatsiooni juht. Sloveenias peetakse mesilasperesid põhiliselt mesilamajades kapisarnastes tarudes, kuhu mahub kahel korrusel kokku 11 + 11 = 22 kõrge ja mille lennuavad ulatuvad läbi seina välja. Taru tagaseina avamisel saab kärjeraame tarust tahapoole välja tõmmata ja sel viisil mesilasperet läbi vaadata või mett võtta. Vaid osa noorema põlve mesinikke on üle läinud korpustarudele.

Sloveenia mesindusel on mõned väga erilised jooned. Alpide idaosa ja eriti Sloveeniat peetakse kraini mesilaste kodumaaks. Sloveenias on läbi aastakümnete tehtud kraini mesilase süstemaatilist aretustööd, et tuua esile ja kinnistada tema parimad omadused. Puhtatõulised kraini mesilased on sõbraliku loomuga, talvituvad hästi, arenevad kevadel kiiresti ja koguvad suvel kena meesaagi. Aretusega püütakse vähendada kraini mesilasel mõnikord avalduvat sülemlemistungi. Sloveenias

hinnatakse kraini mesilaste pidamist ja aretustööd nii oluliseks, et on keelatud maale tuua ja kasvatada teisi mesilasrasse või aretisi.

Mesinik Blaz Ambrožici mesilaspered paiknevad kolmes kappitarudega majakeses, millest kaks asuvad kodus, ja korpustarudes, mis on paigutatud autokäru abil teiseldatavale platvormile. Mesilamajas asuvad tarud üksteise kohal kolmel korrusel, neist alumine taru toetub otse põrandale. Alumise taru läbivaatamiseks võtab mesinik taru tagant põrandast laud ära ja istub põrandaservale, jalad allapoole rippumas. Teise korruse taru läbivaatamiseks istub mesinik põrandale toetuvale pingile ja kolmanda korruse pesaruumi läbivaatamiseks tõuseb põrandale püsti.

Blaz Ambrožic käib mesindust tutvustamas ja õpetamas ka kohalikus koolis, kus tal on õppetööd üks tund nädalas. Kevadel ja suvel käivad õpilased tema mesilas õppekäikudel. Mesila juurde on rajatud erinevate meetaimede peenar, kus on esindatud kokku 20 taimeliiki. Igal taimel on juures ka tutvustav siilt. Seda õppepeenart käivad vaatamas nii koolilapsed kui ka külaelanikud ja kaugemalt tulnud mesindushuvilised.

Põhilist huvi tuntakse siiski mesilamaja külastamise ja mesilaste nägemise vastu. Õppemesilamaja on jagatud pooleks ja mesilastarude ning külaliste- ja kaupluseosa vahele on paigutatud klaassein. Selle tulemusena saavad õpilased ja külalised ohutult läbi klaasi vaadata, kuidas Blaz Ambrožic mesilastaru avab ja pere läbi vaatab. Samas on külaliste küsimused ja Blazi vastused läbi klaasseina hästi kuulda. Külaskäigu lõpus saavad soovijad mesilamaja kauplusepoolelt osta kaasa erinevatelt taimeliikidelt kogutud ja Sloveenia ML eri

suuruses purkidesse pakendatud mett. Väiksemates purkides kujuneb mee hinnaks 15-16 eurot/kg, suuremates veidi vähem. Sloveenia kõige populaarsemad ja kallimad on metsa- ja nuluokkamesi. Kuna Sloveenias on mesilaspere kohta saadav meesaak tavaliselt vaid 20 kg ringis, siis on mee müümisel võimalikult hea hinnaga mesiniku majandustegevusele tugev positiivne mõju.

Mesilaskülastuste vastuvõtmine ja õppekäikude korraldamine on Blaz Ambrožiči jaoks mesinduse kõrval ka majandustegevuseks. Tavaline tund-poolteist kestva õppekäigu või -külastuse hind on 4 Eurot inimese kohta. Siit ka mõttekoht Eesti mesinikele: miks mitte kasutada võimalust arendada oma mesila välja õppekülastuste vastuvõtmiseks. Samas peab mesinik mõistagi olema hästi ette

Foto: Aleksander Kilk

valmistunud, et luua külastajatele huvitav elamus ja pakkuda palju uut informatsiooni ning lisaks sellele tagada ka ohutus. Kui külastajatele sealjuures ka oma mesilas toodetud mett müüa, siis on see üks võimalus mesila

müügitgevust edendada ja mee eest paremat hinda saada. Sellisel mõtteviisil oleks soodne koht ka Eesti mesinike peas.

Sloveenia mesindust tutvustas Aleksander Kilk

Uku Pihlak 70

Eesti Mesinike Liidu üks pikaagesemaid eestvedajaid ja "töomesilasi" Uku Pihlak sai 19. oktoobril 70-aastaseks. EMLi taasasutamisest möödub peatselt 25 aastat ning sama kaua on Uku sõnas ja teos kaasa aidanud EMLi edendamisele. Kui Mesinik-leht on juba 20 aastat jaganud mesinikele teavet ning näidanud paljude jaoks EMLi sisu ja nägu, siis kolmveerand sellest ajast on Mesinik Uku toimetajakäe läbi sündinud. Tema muheda olemise ja mõnusa kirjaviisi viljadena on nii Mesinik-lehes kui mujalgi hulganisti kirjatükke mesinike lugemislauale jõudnud. See, et Uku lahutamatuks kaaslasena on olnud fotoaparaat, väljendub paljudes huvitavates fotodes, mis mesinike silme ette jõudnud.

Tallinna Mesinike Ühistu, millest tänaseks on saanud Tallinna Mesinike Selts, sündis ja kasvas tugevaks suuresti Uku eestvedamisel. Tunnustust väärrib see, et Uku suutis Tallinna MSis kujundada enda kõrvale noorte aktiivsete eestvedajate uue põlvkonna. Kui Uku aasta eest Hiiumaa meretaguse mesindamise kasuks otsustas, siis võis ta Tallinna MSi vedamise rahumeeli nooremate hooleks jätta. Nüüd saab Uku Pihlak meelepäraselt pühendada Hiiumaa mesinduse edendamisele ning Emmaste kandis kodumesi toimetustes mõnulemisele.

Mõnigi kord oleme tublide ja aktiivsete mesinike-eestvedajate tunnustamisel tähelepanematud või kitsid olnud. Uku Pihlak ning tema roll Eesti mesinduse ja EMLi edendamisel on mesinike jaoks siiski sedavõrd märgatav olnud, et ta valiti 2011. aastal Aasta Mesinikuks.

Soovime juubilarile palju õnne, tugevat tervist ja rõõmu nii mesilastest ja mesinikest kui kõigest muust, mis ümberringi.

Sinu EML

EESTI MESINIKE SÜGISESED TEABEPÄEVAD RAKVERES

29. ja 30. oktoobril toimusid Eesti mesinike järjekordsed sügised teabepäevad. Seekord valisime kokusaamise kohaks Rakvere. Loengud toimusid Rakvere Ametikoolis, spetsiaalselt koolihooneks – Rakvere Õpetajate Seminarile – ehitatud uhkes majas, mis õnnistati sisse 1916. aastal. Rakvere Ametikool võttis enda kanda ka sügispäevaliste toitlustamise, ja toit oli väga maitsev. Osa kokkutulnuist ööbis ametikooli õpilaskodus, teine osa Katariina Külalismajas. Ühtekokku osales sügispäevadel ca 130 inimest.

Teabepäevale eelnes Eesti Mesinike Liidu üldkoosolek.

Kahel päeval kuulati ettekandeid ja osaleti aktiivselt kolmes õpitoas: vaha õpitoas, mida viis läbi Sergei Kozlov, varroatoosi õpitoas, milles Leo Vari ja Hagbard Räis tutvustasid varroatoosi tõrjemeetodeid, ning mesindusinventari õpitoas, mida juhtis Kaido Kasemets.

Mesinike sügiseste teabepäevade traditsiooniks on ka Aasta Mesiniku valimine, kelleks seekord osutus Tallinna Mesinike Seltsi eestvedaja Erki Naumanis. Konkursile esitati sel aastal rekordiliselt 14 kandidaati.

Teise teabepäeva lõpul anti mesinduskursuste lõpetajatele pidulikult kätte tunnistused.

Teabepäevade ettekannetega saab tutvuda Mesindusprogrammi 2017–2019 kodulehel:

<http://2013-2016.mesindusprogramm.eu/syndmus/eesti-mesinike-sugisesed-teabepaevad-29-30-oktoobril-rakveres>

Aime Mardla 80

Tundub uskumatu, et Mesilinnu talu nooruslik ja energiline perenaine Aime Mardla saab 26. novembril juba 80-aastaseks. Tema ilusat kodu on imetlenud kõik, kellel on olnud võimalus seda külastada. Aime on koos abikaasa Mait Mardlaga pika ja viljaka elu jooksul õpetanud oma mesilas välja arvukalt mesinduspraktikante, pakkudes neile õpingute ajaks ka ulualust. Rõõmus meel ja külalislahkus, lõputu töökus ja valmidus jagada kogetut nii alustavate noorte mesinikega kui ka mesinikest kolleegidega - kõik see iseloomustab Aimet. Soovime Aimele õnne, tervist ja raugematut elujõudu!

Eesti mesinikud

PIIRKONDLIKE SELTSIDE/SELTSINGUTE ÕPPE- JA TEABEPÄEVAD NOVEMBRIS 2016 - JAANUARIS 2017

Õppe- ja teabepäevade korraldamist toetab Euroopa Liit mesindusprogrammi 2017-2019 raames. Loengutest osavõtt on tasuta.

Harju Mesinduse Selts

Tallinn, Marja 4D 30.11.2016 kl. 17.00

Mesilaste ravimid, eriti uued.

Lektor Aado Oherd

Info: Hans Kuusiku, 56 43 549

Hiiumaa Mesinike Seltsing

Hiiumaa, Käina kool 12.11.2016 kl. 10.00

Ühistegevus mesinduses: kasu või tulutu kohustus väike- või hobimesinikele, mesindusele üldse.

Lektor Viktor Rõbtšenko

Info: Asko Maivel, 54 616 460

Ida-Viru Mummu Selts

Järve küla noortekeskus, Kohtla vald, Järve küla 10 19.11.2016 kl. 11.00

Ülevaade vabariiklike sügiseste teabepäevade teemadest.

Lektor ja info: Heiki Roots, 556 333 17

Jüri Kihelkonna Mesinduse Selts

Rae vald, Soodevahe küla, Veldi tee 1 30.11.2016 kl. 18.30

Mesindus Valgevenes ja Ukrainas.

Lektor Ülo Lippa

Info: Jaanus Tõnisson, 50 799 28

Põltsamaa Mesinike Selts

Põltsamaa Kultuurikeskus

12.11.2016 kl. 10.00

Kokkuvõtted ja analüüs mesindus hooajast. (kaasa võtta mett, toimub mee degusteerimine ja konkurs "Põltsamaa parim mesi 2016").

Lektor ja info: Ain Seeder, 52 50 204 ja veebilehel www.poltsamaamesi.eu

Raplamaa Mesinike Selts

Rapla kultuurimaja 4.12.2016 kl. 10.00

Mesinduse probleemid.

Lektor Aivo Sildnik

Info: Viktor Reino, 5656 9013

Tallinna Mesinike Selts

Tallinn, Ehitajate tee 5 VII-315 10.01.2017 kl. 17.30

Mesilashaigused, nende tõrje ja kõik sellega seonduv.

Lektor Aado Oherd

Info: Erki Naumanis, 51 40 710

Tartu Aianduse ja Mesinduse Selts

Tartu, Soola 1A 9.11.2016 kl. 17.00

Mesilasemade tähtsus ja vajalikkus perede arengus.

Lektor Janek Saarepuu

7.12.2016 kl. 17.00

Mesindusinventar.

Lektor Ülo Lippa

Info: Astrid Oolberg, 55 671 485

Võrumaa Mesinike Seltsing

Võru, Jüri tn 19A III korrus 12.11.2016 kl. 10.00

Meesaaduste ja mesilaste tarvitamine tervise hüvanguks.

Lektor Astrid Oolberg

Info: Mati Urbanik, 52 90 388

Ei saa toetust mesindusprogrammist

Hiiumaa Mesinike Seltsing

Hiiumaa, Käina kool 14.01.2017 kl. 10.00

Korjetaimed, -hooajad, -võimalused Eestis ja võrdlus Hiiumaaga.

Lektor Taavi Tuulik

Info: Asko Maivel, 54 616 460

Tallinna Mesinike Selts

Tallinn, Ehitajate tee 5 VII-315 8.11.2015 kl. 17.30

Putukate suhtlemine.

Lektor Aleksei Turovski

13.12.2016 kl. 17.30

36 küsimust mesinduse kohta.

Lektor Mart Kullamaa

Info: Erki Naumanis, 51 40 710

Õppepäevade teemade ja lektorite valikus võib ette tulla muudatusi. Muudatustest tuleb ette teatada hiljemalt 2 nädalat enne õppepäeva toimumist Eesti mesindusprogrammi projektjuhile, e-mail: mesindusprogramm@gmail.com või telefon 53 41 40 67.

Aleksander Kilk 70

Elu on raske. Millega võrreldes? Elu mõte on elus eneses. Ja Sina leia kesk oma sünnipäevakära mõni hetk, et vaadata tagasi möödunud aastatele, tundes uhkust kõige selle üle, mida Sa oled teinud. Ära mõtle, mis tuleb, ela sellega, mis on. Ja isegi kui saatus soovib, et Sa kaotaksid, pea ikkagi maha tubli lahing - ja Sa võidad. Naeratamiseks kasutatakse ainult seitssetteistkümmet lihast, aga kulmukortsutamiseks neljakümmet kolme. Nii et tee kõike, mida tegema pead, endiselt naeratusesega, ja sa pead palju vähem pingutama!

Palju õnne ja tervist, Aleksander!

Eesti mesinikud

TEADAANNE EMLi LIIKMETELE

29. oktoobril toimunud EMLi üldkoosolekul kinnitati alates 1. jaanuarist 2017 uue suurusega liikmemaks. Miinimum-liikmemaks aastas on 40 eurot. Seenioritele, kel 1. jaanuariks 2017 on täitunud vähemalt 75. eluaasta, on liikmemaksu suuruseks 20 eurot.

Neile liidu liikmetele, kel puudub e-kirja aadress, saadame arved detsembrikuu "Mesinikuga". Ülejäänutele väljastame arved alates e-kirjaga jaanuarikuus. Liikmemaksu tasumise tähtaeg on 31. jaanuar. Kes soovib mitmes osas maksmist, palun teavitage sellest EMLi tegevjuhti.

SOOVIME ÕNNE!

Etkar Sork	89	2. oktoober	Peep Martverk	76	23. november
Gustav Liivamägi	88	4. oktoober	Evald Jõgisu	75	31. oktoober
Jüri Schmidt	83	16. oktoober	Silvia Talts	75	20. november
Endel Viidebaum	83	16. november	Paul Tuudelepp	75	30. november
Ülo-Karla Kask	81	13. november	Aleksander Kilk	70	9. oktoober
Aime Mardla	80	26. november	Uku Pihlak	70	19. oktoober
Rein Koov	79	2. oktoober	Jaan Kruusel	60	11. oktoober
Villu Mahlak	79	6. oktoober	Silja Kimmel	60	4. november
Jüri Ploom	79	14. oktoober	Ly Haabel	60	13. november
August Rapp	79	23. oktoober	Linda Laan	60	24. november
Mait Mardla	79	30. november	Jüri Mekšun	55	3. november
Ere Raide	78	9. oktoober	Anti Naar	50	15. oktoober
Silvi Ott	78	17. oktoober	Kalev Lood	50	28. november
Jüri Rebane	77	26. oktoober			

MINU MOODSA MESINDUSEKÜMMET REEGLIT

Kim Flottum

Avaldatud Apikultuuristis 20.12.2014

Kim Flottum töötab praegu ajakirjas "Bee Culture". Mesilastega puutus ta kõigepealt kokku, õppides Wisconsinis Ülikoolis, hiljem töötades konsulendina taimekasvatuse alal ja pärast juba USDA (USA Põm) Mesilasuuringute Laboratooriumi töötajana. Tema uurimissuundadeks olid tolmeldamine ning pestitsiidide mõju mesilastele. Tal on oma talu, kus ta tegeleb lisaks mesilastele veel paljude muude asjadega. Ajakirjanikutöö kõrvalt on ta kirjutanud 3 raamatut: "Backyard Beekeeper", "Honey Handbook" ja "Better Beekeeping".

Kim Flottumi töökohustuste hulka kuulub kahe mesindusmaailma tõsiteose "ABC & XYZ Of Beekeeping" ja "Honey Bee Pests, Predators and Diseases" parandatud ja täiendatud trükide toimetamine. Mõlemad raamatud on võitnud Apimondia kuldmedaleid.

Netist saab tellija pidevalt tema kiireid infokilde "Catch the Buzz".

Sissejuhatus

Kindlasti on olemas rohkem kui kümme reeglit, mida järgides kulgeda läbi mesilaste pidamise tavaliste ja maalähedaste, erutavate ja ohtlike ning huvitavate ja imeväärsete aspektide. Selle pärast ongi tegu just MINU 10 reegluga. Siiski, arvan ma, on need kümme tähtsad ja hõlmavad enamust probleeme, millega põrkute oma teel täiusliku meesaagi, täiusliku mesilasema kasvatamise, täiusliku korjemaa, haiguste ja parasiitide üle võidu saavutamise ning oma mesilaste tervete ja õnnelikkana hoidmise poole. Ja hoiate selle protsessi käi-

gus ühtlasi terve ja õnnelikuna ka iseenast. Loomulikult läheb vaja rohkemat, kui nende kümne järgimine, aga see aitab panna nii teie kui ka teie mesilaste jaoks paljud asjad õigesti toimima.

On üks reegel, mis otseselt nende kümne hulka ei kuulu, aga millele tahan teie tähelepanu juhtida, sest see mõjutab kõike, mida te oma mesilastega ette võtate. Tegelikult mõjutab see kõike, mida võtate ette ükskõik mille istutamise, kasvatamise ja selle eest hoolitsemise vallas. See hõlmab teie aeda ja viljapuid ja kanalit ja täiesti ilmselt teie mesilasi. See asjaolu on... et igasugune mesindamine, aiapidamine, viljakasvatamine ja üldse tegelemine Emakese Loodusega on KOHALIKU ISELOOMUGA TEGEVUS.

Moodne põllumajandus on muutunud digitaalseks. Farmerid võivad tänapäeval GPS-i ja satelliit tehnoloogiat kasutades juhtida kombineeritud kilomeetrite kauguselt. Nad võivad samalaadset tehnoloogiat kasutades põlde külvata, anda erinevates kogustes väetist niisketele ja kuivadele aladele, erinevaid seemneid põllu keskele või serva ning erinevaid taimekaitsevahendeid oru või künka jaoks. Need masinad on juba nii peened, et üks inimene võiks (ja üsna varsti ilmselt võibki) harida Vermonti osariigi suurust põldu kodunt lahkumata.

Mesindus on tänapäeval üpris samasugune... kuigi teises mõttes. Teie enda koduvallas on kohti, kus möllavad agrokeemilised ohud või mida ümbritseb asfalt ja kus pole millestki tootuda, ning samuti on kohti, mis on selliste ohtude eest kaitstud

ja kogu hooaja jooksul rikkalikult toiduga varustatud. Kui te vestlete ringi liikudes farmerite, jahimeeste ja maaomanikega, võite omaenda GPS-tehnoloogia analoogi kasutada sellised head kohad üles leida ja (pisukese õnne abil) halbu kohti vältida. Isegi teie enda koduvalla piires on sellised kohad erinevad. Kogu mesindus on kohaliku iseloomuga – ilm, pinnas, põllumajandus ja metsikud taimed, kes kasvavad, kus saavad.

Teie töö on kõigepealt sellised kohad üles leida ja siis nende kohta võimalikult palju teada saada, et saaksite oma mesilaste eest nendes kohtades võimalikult hästi hoolitseda. Me vaatleme seda hiljem pisut lähemalt, aga nüüd peaks reeglitega pihta hakama.

Reegel 1. Kasutage häid mesilasemasid

Ma tean, et see kõlab triviaalselt. Muidugi tahate te kasutada häid mesilasemasid. Teie mesilaspere toodang on seda juhtiva mesilasema kvaliteedi nägu. Jah, ma tean, et tegelikult mesilasema peret ei juhi, aga nõrga mesilasmaga pere areneb ja toodab alla oma võimete.

Mis teeb mesilasemast hea? Kõigepealt peab ta olema luksuses üles kasvanud. See tingimus ulatub tagasi tema eest esimesest munapäevast alates hoolt kandvate töomesilaste esivanemate ni. Kui nende töomesilaste esivanemad olid kaks põlve tagasi haiged, varroalestast, viirustest ja noseματοosist vaevatud ning alatoitunud, ei suutnud nad anda endast 110%, mis on vajalikud järgmise põlvkonna kasvata-

miseks, ja seega ei suutnud nad kasvatada häid ammesid mesilasema-vagla eest hoolitsemiseks. Esimene nätakas!

Teiseks: mesilasema kasvu koht. Kui see ujub lestatörjekemikaalides, mis imuvad ta arenevasse kehasse, hävitades nõnda eos ta võime hilisemas elus tiptasemel toimida ja toob kaasa normaalsest lühema eluea, peab mesilaspere ta enne õiget aega ise välja vahetama. Teine nätakas!

Ja kuidas on toiduga? Kas need ammed, kes kasvavad mesilasema toidavad, on ise hästi söönud? Või valmistavad nad toitapiima kehasiseste proteiinivarude arvelt? Kui nii, siis saavad nad tagada ainult selle, et noor ema jaksab lennata välja paaruma, aga kas piisavalt kiiresti ja piisavalt kaugele... ja kas ta jaksab ka tagasi lennata? Kolmas nätakas!

Hea mesilasema peab olema hästi paarunud. Ma ütlesin isegi, et ülihästi paarunud. Ta peab olema terve ja tugev, et lennata paarumislennul võimalikult hästi, ja teda peab olema piudmas tervete ja tugevate leskede hord. Arvutagem pisut: kutseline mesilasemate tootja, kes kasvatab hooaja jooksul ca 200 000 mesilasema, vajab iga noore ema kohta ka 20 leske. Seega vajatakse leski miljonite kaupa. Kui palju leseperesid sellel emadekasvataval tarvis läheb? Ja kui leskesid on küllaldaselt, kas nad on ka piisavalt terved ja tugevad? Varroatörje-kemikaalid võivad muuta lesked steriilseks ja seega paarumisvõimetuks. Kas leskedele jätkub toitu? Kui toitu on vähe, kasvavad mesilaspere vähem leskesid ja toidavad olemasolevaid kehva toitapiimaga. Kas on üldse lennuilma? On nii palju asju, mis võivad paarumislennu puhul viltu minna. Ja liiga tihti lähevadki.

Jätkame sealt, kus heade mesilasemadega pooleli jäi. Järgmine oluline ja iseenesestmõistetav seik on see, et hea mesilasema peab olema üle mõistuse terve. Kui ta on luksuses üles kasvanud, siis see tõenäoliselt nii ka on. Vähemalt selle hetkeni, kui te nad kätte saate või olete nad valmis kasvatanud. Aga (ja see on asi, mis mesilasemate puhul tihti valesti läheb) mis siis edasi saab? Kas te panete nad kemikaalidest ja mustusest kihavasse käimlasse, mida ükski endast lugupidav mesilane endale elupaigaks ei valiks? Kas teie mesilaspere on head mesilasema väärt? Keemiavabad? Haigusteta ja kahjurivabad? Kui ei ole, siis miks te arvate, et mesilasema peaks seal imesid tegema? Kõige hullem tegur on muidugi varroaviiruste kogum. see on teie mesilaspere (või paarumistarust, kust mesilasema tuli) olemas, siis on see tal kas juba olemas või ta kohe saab selle. Ja kui see tal on, saab selle iga mesilane peres: saavad tema eest hoolitsevad mesilased, saavad tema munetud munad, iga noor mesilane saab selle tarummesilaste vahendusel – pääsu pole. Ja pole ka vahendit olukorra parandamiseks.

Varroalest on probleem ja lestatörje selle lahendus. Punkt.

Head mesilasemad peavad ära tegema töö, milleks nad on kasvatatud. Kui kõik muu on paigas, saab ta vabalt toota uut mesilaste massi järgmised 1, 2... võib-olla 3 aastat. Kui palju mune peaks ta päevas munema?

Te võite kas arvata või arvutada. Siin on lühike valem, kuidas mesilasema päevatoodangut välja arvutada:

kulub 12 päeva, et munetud munast saaks kinnine haue, üks! Niisiis – umbes nädal pärast seda,

kui mesilasema on peresse vastu võetud (või paar nädalat pärast paarumist, kui olete ta ise kasvatanud), vaadake pere päevasel ajal läbi ja tehke kindlaks, kui palju kinnist hauet (kärjekanne) peres on. Kuidas? No tehke näiteks pilte, minge siis koju ja lugege kokku. Pisut näpunäiteid: Langstrothi raam on sõltuvalt tootjast 50 kannu kõrge ja 90 kannu lai ehk 4500 kannu kärje ühel küljel. Farraril 35 X 90 kannu ehk ca 3100 kannu kärjekülje kohta. Kui teil on fotod, siis võite kas kokku lugeda või arvata, aga mingi aja pärast hakkab teil tekkima päris hea ettekujutus, kui mitu protsenti kärjest on kinnise haudme all, ja lõpuks saate niimoodi kinnise haudme kannude arvu. Pange see kirja. 12 päeva pärast korra protseduuri ja pange selle tulemus ka kirja. Võtke see viimane number, jagage 12-ga ja tulemus ütleb, kui mitu muna on mesilasema päevas mununud. Palju peaks olema? Raamatute järgi 1000-1200. Kuhu teie mesilasema paigutub?

Tehke seda paar-kolm korda ja hankige sedakaudu korralik ettekujutus oma mesilasema tootlikkusest. Ja kui tulemus on kehvapoolne, hakake mõtlema, milles viga – kas tal pole munemisruumi, kas ta on haige, kas on piisavalt amm-mesilasi, kas amm-mesilased on terved, kas ta muneb viljastamata mune töölikannudesse (need süüakse ära). Mõelge see välja ja kõrvaldage viga.

Järgmiseks reeglilik on head geenid. See tundub olevat sama, mis hea mesilasema, aga võta näpust. Sellel on pistmist ütlusega, et hea mesilasema kehvases peres jääb iga kell alla keskpärasele emale heas mesilaspere.

Järgmises osas lähemalt.

Esi- ja tagakaanel Leedu mesinike järelkasv. Fotod: Urmas Mikk
EML ajalehe "Mesinik" järgmine number 6 (98) ilmub detsembris 2016.
Kaastööd, teated ja reklaam saata aadressil: J. Vilmsi 53G, 10147 Tallinn (EML) või e-postiga: kilk@cc.ttu.ee või linask@neti.ee.
EML kontakttelefonid: 52 93 589 (A. Kilk) või 63 764 93 (EML kontor, J.Vilmsi 53G, 10147 Tallinn; teispäeviti ja reedeti kell 10-16).
Mesindusalane teave Internetis: www.mesinikeliit.ee; www.mesindus.ee; www.mesindusprogramm.eu; www.mesionhea.ee.
**Eesti mesinduse arendamist toetab käesoleval ajal Euroopa Liit
mesindusprogrammi 2017-2019 kaudu.**